

Polsten – Uniwersalne Działko Przeciwlotnicze

Kluczową rolę w jego powstaniu odegrali polscy inżynierowie działający na emigracji w Wielkiej Brytanii. Polsten to brytyjskie działko automatyczne kalibru 20 mm opracowane podczas II wojny światowej. Było uproszczoną i ekonomiczną wersją szwajcarskiego działka Oerlikon, cenionego za skuteczność w zwalczaniu celów powietrznych i lekko opancerzonych.

Dane techniczne

Cecha	Dane
Kaliber	20 mm
Długość broni	około 2 m
Masa	60–70 kg (w zależności od wersji)
Szybkostrzelność	450–600 strzałów/min
Prędkość początkowa	około 830 m/s
Magazynki	bębnowe, 60-nabojowe (lub taśmy)
Przeznaczenie	broń przeciwlotnicza i przeciwpancerna
Zastosowanie	na pojazdach, statkach, platformach naziemnych

Historia i geneza

Polsten powstał jako odpowiedź na wysokie koszty produkcji działka Oerlikon, które – mimo swojej skuteczności – było drogie i skomplikowane w produkcji. W 1941 roku grupa polskich inżynierów, w tym Jerzy Podśędkowski, Stanisław Ulam oraz Marian Rejewski, została zaangażowana w prace konstrukcyjne nad nową wersją działka, które miało być równie skuteczne, lecz znacznie tańsze i łatwiejsze do wyprodukowania w warunkach wojennych. Inżynierowie ci, mając już doświadczenie z prac nad uzbrojeniem oraz z łamaniem niemieckich szyfrów (jak Rejewski w przypadku Enigmy), odegrali ogromną rolę w sukcesie projektu.

Współpraca brytyjskich i polskich specjalistów doprowadziła do stworzenia konstrukcji składającej się z jedynie 119 części, w przeciwieństwie do ponad 250 w Oerlikonie. Polacy opracowali szereg innowacyjnych rozwiązań technologicznych i produkcyjnych, które umożliwiły szybki montaż działka przy zachowaniu jego wysokiej niezawodności.

Zastosowanie bojowe

Polsten znalazł szerokie zastosowanie w jednostkach alianckich, zwłaszcza w końcowej fazie II wojny światowej. Montowano go na transporterach opancerzonych, jeepach,

pojazdach gąsienicowych, a także na statkach i platformach naziemnych. Dzięki jego kompaktowości i skuteczności, żołnierze szczególnie cenili go w warunkach bojowych. Produkowano również wersje podwójne i poczwórne, często stosowane jako mobilne zestawy przeciwlotnicze zamontowane na ciężarówkach.

Ciekawostki

- Koszt produkcji jednego działka Polsten wynosił około 60 funtów, podczas gdy Oerlikon kosztował ponad 350 funtów.
- Mimo uproszczeń konstrukcyjnych, Polsten zachował wysoką celność i skuteczność.
- Działko to pozostawało w użyciu w wielu krajach długo po zakończeniu wojny – nawet w latach 60. i 70.
- Było cenione nie tylko za parametry bojowe, ale i łatwość szkolenia żołnierzy w jego obsłudze.

Znaczenie dla historii techniki wojskowej

Polsten stanowi jeden z najlepszych przykładów efektywnej inżynierii wojennej. Łącząc prostotę z funkcjonalnością, był dowodem na to, że skuteczna broń nie musi być skomplikowana. Sukces tego działka podkreśla także ogromny wkład polskich naukowców i inżynierów w wysiłek wojenny Aliantów, często niedoceniany w zachodnich opracowaniach. Polsten pozostaje ważnym symbolem polsko-brytyjskiej współpracy technologicznej w czasie II wojny światowej.